

O p o n e n t s k ý p o s u d o k

na habilitačnú prácu plk. Ing. Stanislava ŠIŠULÁKA, PhD.

„Prevencia trestnej činnosti páchanej príslušníkmi Policajného zboru“

Rozhodnutím rektorky Akadémie Policajného zboru v Bratislave Dr.h.c. doc. JUDr. Lucie Kurilovskej, PhD. zo dňa 7.12.2017 som bol vymenovaný za oponenta habilitačnej práce „Prevencia trestnej činnosti páchanej príslušníkmi Policajného zboru“ v habilitačnom konaní plk. Ing. Stanislava Šišuláka, PhD. v odbore ochrana osôb a majetku . Na oponentúru mi bola súčasne predložená habilitačná práca v klasickej väzbe klasifikačných prác v rozsahu 176 strán čistého textu (od úvodu po záver vrátane), ktorú z hľadiska vecného obsahu okrem formálnych náležitostí tvorí úvod, šesť kapitol, záver a zoznam použitých prameňov. Súčasťou práce sú aj abstrakt v slovenskom a anglickom jazyku, zoznam ilustrácií, zoznam tabuliek, zoznam skratiek a značiek, ako aj dvadsaťpäť príloh s doplňujúcimi údajmi o trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru a obsahom dotazníka.

Pod tradičným pojmom „Prevencia trestnej činnosti páchanej príslušníkmi Policajného zboru“ sa nemôže skrývať nič iné ako v súčasnosti jedna z často pertraktovaných problematík, súvisiacich so zabezpečením vnútornej bezpečnosti štátu. Zásadný problém spojený s touto problematikou je otázka opodstatnenosti a vhodnosti uplatňovania preventívno - výchovných postupov pri predchádzaní trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru , ako aj otázka hľadania vhodných foriem a mechanizmov uplatňovania prevencie v takýchto prípadoch. Je to preto, lebo predchádzanie trestnej činnosti príslušníkov policajného zboru je zatiaľ v podstate založené len na takzvanej „generálnej prevencii“, čo nie je nič iné, ako prevencia na základe hrozby trestným postihom. S týmito skutočnosťami je spojená aj nezvyčajnosť zaoberať sa predchádzaním trestnej činnosti takého subjektu, ktorý je jedným z tých subjektov, úlohou ktorých je ochrana spoločnosti pred kriminalitou. K tejto situácii pristupuje aj skutočnosť, že v podmienkach Slovenskej republiky neexistujú s uplatňovaním prevencie trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru praktické skúsenosti, čím je skúmanie tejto problematiky posunuté viac menej do roviny teoretickej. Skúmanie tejto problematiky v aplikačnej rovine je v podstate možné len v hypotetickej rovine, prípadne v rovine komparácie so skúsenosťami v krajinách, kde sa prevencia trestnej činnosti policajtov uplatňuje. Predpokladom úspešného hľadania možných riešení naznačených súvisiacich problémov je predovšetkým dôsledné poznanie a pochopenie jednotlivých foriem prevencie vo všeobecnej rovine a v rovine súvisiacej, ako aj poznanie a pochopenie štruktúry , príčin a podmienok trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru,

vrátane poučenia z komparácie uplatňovania prevencie trestnej činnosti policajtov vo vybraných krajinách sveta.

Preto treba uvítať a oceniť každý pokus zameraný na všestranné a ucelené skúmanie možného uplatňovania prevencie trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru na základe dostupných a relevantných poznatkov o tejto problematike, a to so všetkými dôsledkami, či súvislosťami. Hneď v úvode treba uviesť, že cieľ, ktorý je v úvode habilitačnej práce podobným spôsobom, aj keď nie výslovne, ale predsa len formulovaný, sa autorovi jej vypracovaním podarilo tvorivo naplniť.

Naplneniu cieľa podriadil autor nielen štruktúru práce ale aj obsah jej jednotlivých častí. Autor začína svoju prácu tradičným úvodom, v ktorom okrem predstavenia podstaty skúmaného problému načrtol aj stručné teoreticko-metodologické východiská skúmania problematiky. Za účelom naplnenia cieľa zvolil potom pri vypracovaní práce osvedčený postup skúmania problému od všeobecného ku konkrétnemu.

V prvej kapitole autor vysvetľuje zrozumiteľným, ale pri tom odborným spôsobom základné súvisiace pojmy, ako je samotný pojem „kriminalita“ a „kriminalita príslušníkov Policajného zboru“. Ďalej sa zaoberá analýzou súvisiacej ale stále abstraktnej problematiky, ako je problematika právnych noriem súvisiacich s prevenciou, ako aj problematika vymedzenia cieľa, objektu a predmetu prevencie. Nejde však do hĺbky skúmanej problematiky, ale v prevažnej väčšine stavia len na opísaní súvisiacich faktov. Len miestami možno v texte vybadať aj niektoré analytické prvky. Napriek tomu je v obsahu prvej kapitoly sústredených toľko relevantných informácií, že autor nimi vytvoril akési metodologické východisko pre ďalší výklad parciálnych častí skúmanej problematiky. V texte tejto kapitoly sa však nachádza aj niekoľko nesprávnych (obsoľentných) informácií, alebo nezmyselných formulácií. Príkladom nezmyselnej formulácie je prvá veta v treťom odseku zhora na str. 22 a príkladom neaktuálnej informácie je informácia o tom, že „regionálnymi orgánmi prevencie sú obvodné úrady“ (s.30 a 31). V súčasnosti sú to totiž okresné úrady v sídle krajov.

Dôkazom pokračovania v nastúpenej línii spracovania problematiky je aj obsah druhej kapitoly. V ňom na priestore viac ako štyridsať strán podáva podrobnú analýzu jednotlivých metód a foriem prevencie, tak ako sú bežne uplatňované pri iných druhoch kriminality. Neopomína ani také parciálne problémy súvisiace s uplatňovaním prevencie, ako sú možnosti uplatňovania prevencie z hľadiska územného rozsahu, alebo možnosti popularizácie prevencie a hodnotenia výsledkov jej uplatňovania. Oceniť treba skutočnosť, že autor pri jednotlivých metódach a a formách prevencie ponúka konkrétne možnosti ich uplatňovania za účelom predchádzania kriminality príslušníkov Policajného zboru. Uvedenie týchto možností predstavuje nové poznatky, obohacujúce problematiku prevencie kriminality ako takej. Niektoré z týchto možností sú však formulované príliš teoreticky, respektíve abstraktne, takže sa čiastočne stráca ich aplikačný zmysel. Napriek tomu možno túto časť habilitačnej práce, vzhľadom na jej obsah a zrejmú vypovedaciu hodnotu, chápať ako jednu z jej podstatných častí.

Medzi zaujímavé časti habilitačnej práce z hľadiska relevancie informácií vo vzťahu k jej téme patrí zaiste tretia kapitola, pretože jej obsah tvoria štatistické informácie o trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru. Autor pri tom vychádza zo štatistických ukazovateľov a iných súvisiacich informácií, vyplývajúcich zo „Správy o trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru za rok 2016“, ktorú vypracovala Inšpekcia Policajného zboru.

Takto získané informácie o trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru majú významnú vypovedaciu hodnotu, pretože do určitej miery umožňujú zistiť podmienky a s častí aj príčiny páchania trestnej činnosti príslušníkmi Policajného zboru. Autor však v tomto smere urobil v tejto časti práce len málo.

Obsah štvrtej kapitoly autor zameral na zistenie základných informácií o právnom a inštitucionálnom rámci zisťovania, dokumentovania a prevencie trestnej činnosti príslušníkov polície vo vybraných štátoch Európy a USA. Spôsob spracovania textu však spočíva len v podaní základného informačného rámca, bez komparácie jednotlivých úprav, ako aj bez vyjadrenia vlastných hodnotení. Na viac do obsahu tejto kapitoly zaradil úvahu o organizácii a oprávneniach takzvanej „vnútornej ochrannej služby“, ako špeciálneho orgánu pre odhaľovanie a objasňovanie trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru. Ide však len o prevzaté myšlienky o budúcnosti takejto služby, okrem toho nie ucelené, takže z textu nie je v plnej miere zrejماً predstava autora k tejto parciálnej ale dôležitej časti skúmanej problematiky.

Z hľadiska rozsahu ale aj obsahu patrí piata kapitola práce k jej najvýznamnejším častiam. V texte tejto časti práce sa nachádzajú analyticky spracované štatistické údaje o vývoji, štruktúre, príčinách a podmienkach trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru. Autor práce nadväzuje na výsledky spoločnej vedeckovýskumnej úlohy Akadémie Policajného zboru v Bratislave a Sekcie kontroly a inšpekčnej služby pod názvom „Prognóza vývoja trestnej činnosti príslušníkov policajného zboru“, realizovanej v rokoch 1996 až 2006, a tieto ďalej rozvíja. Nadviazania na tento výskum a jeho ďalší rozvoj spočíva vo vykonaní sekundárneho výskumu autorom habilitačnej práce, pričom boli pri ňom využité relevantné štatistické údaje Ministerstva vnútra SR. Tento postup tak umožnil spracovať trendy vývoja trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru, a to najmä z pohľadu jej štruktúry, subjektívnych a objektívnych príčin, ako aj podmienok jej páchania. Spôsob priblíženia výsledkov výskumu spočíva v predstavení parciálnych štatistických údajov v tabuľkách, alebo v grafoch, a v ich slovnej analýze a komentovaní. Opísaný postup sa javí ako efektívny, ale z hľadiska zrozumiteľnosti veľmi náročný na pochopenie.

Akýmsi vyvrcholením autorových snáh sa javí byť obsah šiestej kapitoly piatej kapitoly. Predstavuje totiž súbor návrhov a odporúčaní legislatívneho charakteru, ale aj charakteru odporúčaní zameraných na prevenciu a potlačanie trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru, pričom tieto odporúčania sa týkajú nielen vytvorenia potrebného právneho rámca, ale aj rámca inštitucionálneho, vrátane vytvorenia osobitného orgánu „vnútornej ochrannej služby“. Uvedené návrhy a odporúčania prevažne majú oporu v predchádzajúcich častiach práce, ale tak či tak sú výsledkom autorovho subjektívneho hodnotenia, najmä príčin a podmienok páchania trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru. Výslovne by sa na túto tému žiadala širšia diskusia zainteresovaných odborníkov, cieľom ktorej by bolo objektivizácia týchto nesporne podnetných návrhov a odporúčaní. Treba dúfať, že táto časť práce aj vďaka autorovi k vyvolaniu takejto diskusie prispeje.

Po stránke formálnej úpravy práce, vrátane jazykového hľadiska a použitých formulácií, je práca na požadovanej úrovni. Autor habilitačnej práce zvolil na jej vypracovanie vhodné teoretické vedecké metódy. Využil najmä metódu analýzy a syntézy, historickú metódu, komparačnú metódu, štatistickú metódu a opisnú metódu. Autor vhodne

a tvorivo využil aj metódy empirického výskumu. Aplikácia zvolených metód nasvedčuje tomu, že autor práce vedecké metódy dostatočne a tvorivo ovláda.

Pozitívne treba oceniť skutočne reprezentatívny výber odbornej literatúry, štatistických údajov a iných relevantných zdrojov, z ktorých autor pri vypracovaní práce vychádzal. Hodnotená habilitačná práca, preukázateľne prináša v skúmanej oblasti nové a v mnohom podnetné poznatky, využiteľné nielen na obohatenie teórie, ale aj v aplikačnej rovine. Osobitne pozitívne treba hodnotiť už spomínané autorove návrhy a odporúčania.

Okrem pripomienok, ktoré sú uvedené v texte posudku, iné zásadné pripomienky voči posudzovanej habilitačnej práci neuplatňujem.

Záver:

Plk. Ing. Stanislav Šišulák, PhD. vypracovaním habilitačnej práce „Prevencia trestnej činnosti páchanej príslušníkmi Policajného zboru“ preukázal požadované odborné teoretické a praktické znalosti, ako aj schopnosť tvorivo využívať vedecké metódy práce. Posudzovaná habilitačná práca prináša v skúmanej oblasti nové vedecké poznatky a spĺňa tak kritériá vyžadované pre tento druh prác. Preto odporúčam, aby bol plk. Ing. Stanislavovi Šišulákovi, PhD., na základe predloženej habilitačnej práce a po jej úspešnej obhajobe priznaný vedecko-pedagogický titul „docent“ v odbore ochrana osôb a majetku.

Zároveň navrhujem, aby sa v rámci obhajoby habilitačnej práce jej autor vyjadril k reálnosti uplatnenia ním navrhovaných preventívno-výchovných opatrení trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru.

Bratislava, 18. januára 2018

doc. JUDr. Peter Polák, PhD.

